

цей документ перекладався, а не копіювався, публікатор обов'язково знайшов би потрібний відповідник. А тепер це завдання покладастся на читачів. Тому тим, хто буде знайомитися з даною книгою, треба пам'ятати про це.

Незважаючи на висловлене зауваження, рецензована праця має беззаперечно наукову цінність. Вона заповнює існуючу раніше прогалину в дослідженнях історії української бібліографії і подає цікавий матеріал як для науковців, так і для всіх, хто вивчає історію української культури.

До Книжкової палати України надійшла збірка сонетів В.Шекспіра у перекладі Остапа Тарнавського, подарована Мартою Тарнавською. Остап Тарнавський народився 3 травня 1917 року в Львові. Вчився у Львівській Академічній гімназії, на філологічному відділенні Львівського університету, потім у Львівській Політехнічній. Під час війни працював журналістом у щоденнику "Львівські вісті". З 1944 року жив в еміграції в Австрії, де у м. Грац вивчав інженерію. У 1949 році О.Тарнавський переїхав до США. Там Остап Тарнавський здобув магістерський диплом бібліотекознавства, а в 1976 році — докторат філософії в Українському Вільному Університеті в Мюнхені. Працював службовцем Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, журналістом, а згодом — довгі роки професійним бібліотекарем, керівником каталогізаційного відділу бібліотеки Комуніального Коледжу у Філадельфії з рангом доцента. Помер у Філадельфії 19 вересня 1992 року. Остап Тарнавський є автором збірок поезій "Слова і мрії" (1948), "Життя" (вінок сонетів, 1952), "Мости" (1956), "Самотнє дерево" (1960), "Сотня сонетів (1984)", "Зібрані вірші" (1992), книги новел і нарисів "Камінні ступені" (1979), літературознавчих есе "Подорож поза відоме" (1965) і "Туга за літом" (1995), історії Злученого Українського Американського Допомогового Комітету "Брат братові" (1971), недодрукованої докторської дисертації "Т.С.Еліот" і "Павло Тичина" (1976). Остання книга О.Тарнавського — це померлі видання його перекладів українською мовою сонетів В.Шекспіра.

ВІЛЬЯМ ШЕКСПІР. СОНЕТИ

З англ. переклад О.Тарнавський. — Філадельфія: Мости, 1997.

Ця збірка — плід багаторічної праці з перекладу сонетів Шекспіра, яка розпочалася в кінці 50-х років і закінчилася повним перекладом усіх сонетів влітку 1992 року, незадовго до смерті Остапа Тарнавського. Видання присвячено 80-ї річниці з дня народження поета і перекладача.

Шекспірівські сонети по праву вважаються дослідниками однією з найбільших загадок англійської, а можливо, й світової літератури. А з глибини думки, сили почуттів, широти тону вони не мають собі рівних серед сучасних їм творів цього жанру. Тому дуже важко в перекладі відтворити поетичну образність Шекспіра, характерний для його поезії зв'язок між значенням та звучанням слова. Проте Остапові Тарнавському вдалося цього досягти.

Переклад О.Тарнавського має кілька відмінностей, що дуже відрізняють його від двох інших повних українських перекладів сонетів Шекспіра, тобто перекладів Дмитра Паламарчука і Дмитра Павличка.

По-перше, це колоритна мова самого перекладача, тобто мова української діаспори західноукраїнського походження, насичена латинізмами і оригінальна за орфографією. Наприклад, у сонеті LII:

Щасливий ти, що цю цінність блистиш,
Раз це тріумф, а раз надія лиш.

Або у сонеті LIV:

Теж дикі ражі повні кольорів,
Як перфумована тинктура рож тощо.

Безумовно, це вже виділяє цю версію перекладу сонетів

серед інших перекладів українською мовою.

По-друге, від поетизованих перекладів Д.Паламарчука і Д.Павличка переклад О.Тарнавського відрізняється і стилем мови: у нього вона більш точна, строга, ділова. Перекладачу здавалося, що мова Шекспіра "ділова, як у бізнесмена"; він бажав передати думки Шекспіра саме так, як їх висловлено в автора його мовою. Як приклад, сонет XXXV:

...Твій сенсуальний промах я беру.
Противна партія — твій адвокат,
І проти себе правий акт почну,
Чому в невинстві ти любиш рад.

О.Тарнавський не бере собі за девіз відомий афоризм російського поета і перекладача В.Жуковського: "Перекладач у прозі — раб, перекладач у поезії — суперник"; він навпаки, своєму перекладу намагається максимально наблизитися до мови оригіналу.

Таке вимогливе ставлення О.Тарнавського до мови перекладу знаходить своє логічне завершення у точній відповідності також стилеві та змістові оригіналу. На думку канадської дослідниці українських перекладів сонетів Шекспіра Орісі Проккопів "перекладач тримається точно основного логічного, синтаксичного і формального задуму оригінальних сонетів. Шекспірівські ритори-

Вільям Шекспір

СОНЕТИ

з української переклад

Остап Тарнавський

Місто
Філадельфія
1997

ричні фігури, образівість і схеми образів включені правильно й успішно. Переклади Тарнавського виявляють легкість композиції і мову позначену ясністю".

Однак О.Тарнавському вдалося не тільки вірно відтворити ідейно-образну структуру сонетів, а й зберегти шекспірівські підтексти, що їх, не знаючи деталей життя і колізій творчості автора, практично неможливо відчутти й розгадати. Це пояснюється глибокою зацікавленістю творчістю Шекспіра, яку О.Тарнавський проніс через своє життя.

Звичайно, така великомасштабна праця не могла бути виконана на одному рівні; до того ж, робота з перекладу сонетів зайняла відрізок часу майже в 35 років. Різні переклади робилися О.Тарнавським у різному віці, тобто на

різних етапах життєвого і творчого шляху. Деякі переклади вдалися йому більше, деякі — менше. Але попри всі міжмовні і міжкультурні невідповідності, з-під пера перекладача вийшла ще одна цікава й яскрава версія прочитання безсмертних сонетів. Можна із впевненістю сказати, що завдяки зусиллям О.Тарнавського творчість Вільяма Шекспіра ще тісніше долучається до української літератури.

*Матеріал підготувала
Галина Блощицька,
завідувач відділу книгознавства
Книжкової палати України*

КЛЮЧІ ДО СКАРБНИЦІ ДРУКОВАНОГО СЛОВА

Марта Тарнавська. Автобібліографія. — Філадельфія: Мости, 1996. — 248 с.: іл.

Марта Тарнавська

Автобібліографія

Мости
Філадельфія
1996

Оригінальність і духовна цінність книжки Марти Тарнавської "Автобібліографія" в тому, що її написала неординарна особистість: поетеса, публіцист, перекладач, рецензент, а найважливіше для нас — упорядник бібліографічних праць. У розділі "Автобіографічний літопис" (1964 рік) авторка дає цьому процесу назву "самостійна дослідницька праця".

Її внесок до скарбниці бібліографічних відомостей про Україну в англоамериканському світі суцільний з діяльністю багатьох українських бібліографів-емігрантів: Л.Биковського, І.Боршак, В.Дорошенка, І.Калиновича, Є.Пеленського, С.Сірополька та ін.

Жанр видання — персональний бібліографічний покажчик.

Коли бібліограф або архівіст здійснює пошук першоджерел для укладення бібліографічного покажчика, він ніколи не може бути певним, що уповні розкрив творчість обраної особи, а в покажчику "Автобібліографія" охоплено, за словами авторки, "...всі відомі мені і збережені в мому архіві першоджерела, передруки, переклади, рецензії і відгуки від травня 1946 р. до кінця 1996 р."

Це той рідкісний випадок, коли письменник, дослідник, бібліограф та упорядник — одна особа. Ця виняткова ситуація відома в діяльності великих учених — схоластів А.Кримського та краснєвця, історика, археолога й бібліографа А.Маркевича¹.

Автобібліографію укладено, в основному, з урахуванням сучасних бібліографічних вимог.

Авторський покажчик складається зі вступу та основних розділів:

Основні розділи

1. Вірші, оповідання, статті, рецензії, бібліографічні праці українською та англійською мовами, а також переклади іншими мовами.
2. Рецензії на твори, бібліографічні довідки, критичні відгуки українською та іншими мовами.
3. Автобіографічний літопис (1930—1996).
4. Документальні фотографії (1930—1997).
5. Окремі видання українською та англійською мовами.

Допоміжні покажчики

1. Покажчик нових літературних праць, статей, бібліографічних розвідок.
2. Іменний та предметний покажчик.
3. Покажчик газет та журналів.
4. Список псевдонімів та криптонімів.

Покажчик укладено українською, а англійською мовами. Слід відзначити, що для читачів, а наш погляд, зручніше було б розділити іменний та предметний покажчики.

Літературу систематизовано за хронологічним принципом.

Усього бібліографічних записів — 795, з них 581 власне видання (у тому числі 52 бібліографічні праці) та 214 бібліографічних нотаток і критичних відгуків.

До кожного бібліографічного запису укладено анотацію, що розкриває зміст та подає характеристику надрукованої праці. Якщо це постичні збірки "Хвалю літопису" (1972 р., А182), "Землетрус" (1981, А371), то відомий наклад, оформлення обкладинки, посвяти, характеристика ілюстрацій, портрет автора, бібліографічні довідки, уривки з відгуків критиків; подано оригінальні заголовки перекладених віршів, нагороди автора за збірку тощо.

Марта Тарнавська народилася 1930 року у Львові в родині лікаря та вчительки Сеньковських. Після війни разом з батьками як емігрантка виїздить до Австрії, а згодом у 1949 р. — до США. Вчилася на філософському факультеті Зальцбурзького університету, на курсах салонних і народних танців, вивчала історію та літературу США, стенографію, бібліотекознавство, право у Правничій школі Пенсільванського університету (курси іспанського, східноафриканського права, а також соціалістичних країн Східної Європи), автоводіння.

Багато мандрує, виступає з доповідями у різних країнах світу. До України приїжджала вперше у 1974 р., у 1990 р. виступала в Києві за доповіддю на Першому конгресі Міжнародної асоціації українців, у 1995 р. — виступала

¹ А.С.Кримський: Бібліогр. покажч. / Склали: Л.Р.Рубінзон, Г.С.Іванова. — К., 1941.

Рукопис, зведений особисто А.Ю.Кримським, зберігається в одному примірнику у відділі бібліографії Національної бібліотеки ім. В.Вернадського НАН України.

2. Маркевич А.Н. Список науково-літературних творів А.И.Маркевича // Изв. Таврич. о-ва истории, археологии и этнографии. — Симферополь, 1927. — Т. I (58). — С. VII—VIII.